

972

K&J/Erp
HELSINGIN YLIOPISTO
Helsingin yliopiston
Limnologian laitos
KIRJASTO

MEDDELANDEN FRÅN FISKODLINGENS VÄNNER r.f.
N:o 2.

FISKODLINGSARBETET
BÖR FÖRENAS MED EN SKÄRPT
ÖVERVAKNING AV FISKET

AV

CURT SEGERSTRÅLE

Fiskodlingsarbetet bör förenas med en skärpt övervakning av fisket.

Det på senaste tid inom samhället tydligt visade ökade intresset för fiskevattnens vård hälsas med uppriktig glädje av alla dem, som ivra för tillvaratagandet av de ekonomiska värden, vilka fiskbeståndet i våra fiskevatten representerar. Man synes äntligen ha vaknat till insikt om, att det i längden ej går att blott fiska med år för år allt sinnrikare bragder och redskap, utan att man även måste tillse, att återväxten inom fiskstammen garanteras. Skörd kräver även sådd! Detta gäller både jordbruk, skogsvård och fiskevård.

Utvecklingen synes gå därhän, att detta såningsarbete småningom rationaliseras. Jordbrukarna ha flerstädes sammanslutit sig vid försäljningen av sina lantmannaprodukter bl. a. i form av lokala mejerier, som emottaga och förädla resp. omnejds mjölkprodukter i stället för att var och en såsom förr hemma bereder smör och ost m. m. och försäljer produkten på torget. På samma sätt har även samarbete inom skogsvården genomförts bland jordbrukarna under bildandet av egna privata revir med fackmannakraft som planläggare av avverkning, utdikningar och skogssådd. Nu har turen kommit till fiskevattnen.

Återväxten inom fiskbeståndet nu för liten. Större sådd behövlig.

Undersökningarna rörande fiskens tillväxtart och fortplantning, dess val av föda och vandringar ha alla varit ägnade att bilda basen för detta arbete. Påvisandet av att det gamla ordstävets "Fisk, fågel och får växer fullt på ett år" icke har sin tillämpning på fiskstammen, har banat väg för fiskevårdsarbetet. Sedan man lärt sig att det räcker ungefär 5—6 år, innan en gädda når en vikt av c. 3/4—1 1/4 kg, att en id vanligen behöver 10—

12 år för att uppnå en vikt av c. 1 kg och att braxen först vid ungefär 16—20 års ålder i våra östnyländska vatten har nått denna storlek, har detta väckt vattenägare och fiskare till insikt om, att man icke saklöst kan ösa o begränsade mängder fisk ur sjön.

Våra vatten hava en begränsad produktionsförmåga. Då gamla reserver förbrukats, d. v. s. storfisken plockats bort, eller bildligt taget, sedan storskogen huggits, så ha vi endast den årliga produktionen att ty oss till. Men — denna kan, om fiskstammen är för liten, understiga, och det avsevärt, den maximala årsproduktionen i våra vatten. Den "växande ungsbogen står då för gles". Den växer bättre "per stam", men avkastningen av "virke" per hektar blir dålig. På detta stadium befinna sig flerstädes våra fiskevatten sedan ett antal år tillbaka. Vattens fiskbestånd är proportionsvis för litet för att den tillbudsstående näringen skulle kunna utnyttjas rationellt av den förefintliga fisken. Detta kräver ökad "sådd" d. v. s. en ökad alstring av fiskyngel, som skall fylla luckorna inom det glesnade fiskbeståndet.

Minskat fiske under lektiden på våren — och minskat fiske överhuvudtaget — leder till en ökad yngelproduktion. Snabb förbättring ernås dock endast genom att människan aktivt hjälper till vid skapandet av ett nytt fiskbestånd. Ett större antal romkorn kan hon svårigen genast skaffa till världen, men — hon kan numera effektivt ingripa och hjälpa naturen såtillvida, att hon avlägsnar de fiender, som döda det spirande livet i äggcellerna och som härja bland nysskläckta larver och det späda ynglet. En förfaren konstbefruktning av rommen länder dessutom till avsevärt högre befruktningsprocent bland rommen än vid fiskelek ute i naturen.

För den på grunt vatten lagda rommen äro under vissa år även följderna av vattenståndsväxlingar på lekplatserna under och just efter leken för vårlekande fisk direkt katastrofala. Då däremot vattentillförseln i de moderna kläckningsapparaterna lätt kan regleras och rommen sålunda skyddas mot intorkning, så ernås även därigenom vid fiskodlingen avsevärda möjligheter att giva livet åt ett mångdubbelt talrikare släkte, än om naturen fått sköta resp. rommängd själv. Och då man vid fiskodling dessutom håller alla de fiskar och insektlarver på avstånd, vilka annars frossa på den lagda rommen på lekplatserna, där småfisk nästan kan tömma dessa på rom och därjämte svårt härja bland nysskläckt fiskyngel, så är det klart, att vi genom alla dessa naturens eget förnyelsearbete un-

derstödjande åtgärder kunna nå en effekt, som på ett snabbt och verkningsfullt sätt kan återbefolka utplundrade fiskevatten med värdefull fisk.

Förglömmas får ej heller att gäddan lägger rommen tämligen koncentrerat på samma ställe, där då sedermera gäddungarna ofta i brist på annan föda komma att förtära varandra. Människan sprider däremot vid systematisk fiskodling ut ynglet över vida vatten och ger därigenom de enskilda gäddungarna större möjlighet att nå fullvuxen ålder.

Ytterligare är det att observera att gäddrommen under tiden före ögonpunktsstadiet efter befruktningen är synnerligen ömtålig. Starkt vågsvall och av andra orsaker framkallade stötar kunna då lätt avliva rommen. Detta sker ofta i kläckningssumpar sällan i kläckningsglas.

Centralisering av romkläckningsarbetet nödvändig.

Systematiskt utnyttjande av mogen rom för yngelproduktion och den sålunda erhållna yngelmassans fördelning över fiskevatten äro sålunda fundamentala former av aktivt fiskevårdsarbete. Att detta arbete då koncentreras på vissa för yngeluppdrivning lämpliga platser under utnyttjande av de bästa förefintliga metoderna, är ju tämligen självklart, detta så mycket mera som man utan svårighet kan transportera rommen och ynglet vart som helst inom en radie på ungefär 100 km. med nuvarande goda förbindelser till lands och vatten. Yngeltransporter på t. o. m. ett dygn utan extra syretillförsel äro utförda med stor framgång i Sverige. Bl. a. fördes sålunda en sats på c. 100.000 gäddyngel i trenne transportkärl à 150 l. från Vällnora fiskodlingsanstalt i Stockholmstrakten till Gottland under senaste vårsommar. Sändningen kom utmärkt fram efter ett dygns färd.

De i Sverige ernådda utmärkta resultaten på gäddkläckningsområdet under de senaste åren äro uppmuntrande för fiskodlingsarbetet. — Vid Solleröns invid Siljan belägna fiskodlingsanstalt kläcktes år 1937 c:a 3 miljoner och år 1938 över 4 miljoner gäddyngel. För den gädda, som fångats och "rommats" inom en radie ev c:a 150 km. från anstalten, gav detta c:a 90 % yngel år 1938, men för den, som tagits c. 250—350 km. från avelsanstalten, — för övrigt mest saltsjögädda — erhöles i medeltal för utplantering blott c. 21 % yngel på anstalten i fråga, detta synbarligen en följd av långa romtransporter. Här

i Nyland blir det ju dock icke fråga om närmelsevis så långa avstånd, varför vi ha utsikter att få goda resultat, av vissa orsaker dock icke så höga som vid Sollerön.

Efter en eller två kläckningssäsonger veta vi detta. Vi ha då direkta erfarenheter. Denna vår och försommar komma därför att vara synnerligen intressanta för oss och andra fiskodlingens vänner, vilka aktivt deltaga i arbetet. De försök, som samtidigt komma att utföras på olika håll med rom både av sötvattengädda och saltvattengädda, vid små och stora vattendrag, i svagt sura kärrvattenbäckar och vid åar med lerhaltigt vatten, komma antagligen att giva vissa riktlinjer för arbetets fortsättande följande år.

Man torde dock redan kunna säga, att utvecklingen kommer att gå mot en centralisering av arbetet vid små kläckningscentraler, därifrån det största behovet av yngel för omgivande vatten — även då de inre näringsrika, nu vid sumpkläckning oftast förbigångna — kan täckas och därifrån leveranser av yngel även för längre bort liggande vatten kunna fullgöras. Det är naturligt och ändamålsenligt, att även denna gren av skötseln av naturtillgångar av betydande ekonomiskt värde i våra kustvatten utvecklas och centraliseras under samarbete mellan vattenägare och fiskvattensarrendatorer, amatör-fiskare och yrkesfiskare.

Tjuvfisket en svår stöttesten för fiskevårdsarbetet. Fiskekort nödvändiga.

Intresset för fiske som sport och sysselsättning under fritiden vid vistelse i skärgård och vid insjövatten har starkt vuxit under de senaste åren. Därtill har den mäktiga utvecklingen av trafikmedlen i form av automobiler och motorbåtar bidragit. Praktiskt taget kan numera vem som helst för en billig penning söka sig ut till platser, där tekniska förutsättningar finnas att bedriva fiske.

Medvetandet om, att man härvid skall skaffa sig laga rätt till fiske, har däremot icke utvecklats i samma tempo. Snarare hava rättsbegreppen i praktiken visat en tendens att fördunklas. Det verkar som om man medvetet ville glömma, att fiskerätt i resp. fall icke tillhör annan än fiskevattensägaren eller den, som fått lov därtill. Rätt till fritt fiske i enskilt vatten existerar ej i våra vanliga skärgårdsvatten, ej ens mete med mask, än mindre laga rätt att utan lov idka svirvelfisk och dragrodd, rev- eller krokutsättning.

Fiskerätt och äganderätt till vattnen höra intimt samman enligt vår lagstiftning. Och på denna grund måste vi bygga vidare. Bolsjevism på detta område leder till en utplundring av fiskevattnen, särskilt i städernas och fabriksamhällets närhet. Detta måste vi förhindra.

Vi äro då inne på frågan om medlen att sätta damm för tjuvfisket. Upplysningsarbetet i press, broschyrer och radio är en form därav, som har sin stora betydelse. Personer, som hava rättsbegrepp och veta följa sitt samvete, låta sig därav påverka. De förstå, att fiske utan vederlag skadar fiskevattensägarens ekonomi. De begripa även, att yrkesfiskaren i närheten eller arrendatorn i samma vatten lider därav, om utomstående minska det fiskbesånd, som skall föda fiskaren och hans familj. De begripa det och foga sig lugnt däri, lösa sig fiskerätt av vederbörande mot kontant erkänsla och äro nöjda. Och i regel visar även vattenägaren förståelse vid en hygglig förfrågan om möjlighet att få tillösa sig rätt till husbehovsfiske, om han vet, att personen ifråga icke missbrukar förtroendet.

Det är dock icke att rekommendera att utgiva fiskerätt åt ett obegränsat antal hugade "amatörfiskare". Men det blir icke alltid så lätt att "skilja fåren från getterna". Ju flere de personer äro, som fått tillstånd till fiske, desto svårare är det självfallet att hålla reda på dem. Då är det det enda naturliga, att man för register över de fiskande och att envar av dem erhåller ett legitimationskort, alltså ett fiskekort eller "fiskepass", påminnande om jaktkortet. Där må då finnas upptaget, var han har rätt att fiska, med vilka redskap och under vilken tid. Och på kortets baksida borde då finnas en stämpel, upptagande även en enkel kartskiss vattengränserna för resp. vattenområde angivande. Det lönar sig då ej för en tjuvfiskare att påstå, att han icke visste, att han bedrev fiske på annans vatten utanför det lovgivnas gränser.

En del av fiskeavgifterna till gemensamt fiskevårdsarbete. Samarbete vid övervakningen av vattnen.

Förglömmas må ej heller, att det är av stor vikt, att flere vattenägare sammansluta sig och ordna en gemensam tillsyn över fisket inom resp. distrikt. Vid samfällda vatten faller detta uppdrag ju på fiskelagens tillsyningsmän. Då kan det säkert undvikas, att tjuvfiskare fara över från ett vattenområde, där han har rätt till fiske,

till närliggande vatten, i vilka han icke skaffat sig fiske-rätt. Kravet på fiskekorts framvisande och obönhörligt beivrande inför rätta av de mot bättre vetande gjorda överträdelserna kommer då säkert att föra ordning och skick med sig även på fiskets område.

Där fiskekort redan införts har detta både i Sverige och hos oss varit till stort gagn och tydligt sanerat förhållandena. Även skärgårdsborna ha varit nöjda därmed, ty de täta besöken i deras fiskevatten av främmande båt-lag, som främst under lördagar och söndagar kamperat på holmarna och därvid fiskat i kringliggande vatten, obekymrade om tillsägelser från ortsbornas sida, ha utgjort ett direkt plågoris för trakten. Fiskekortssystemet och skärpt övervakning har emellertid fått ordning till stånd.

I princip bör man dock härvid tillse, att främst ortsbefolkningen och dessutom sommargäster, som önska bo i trakten och njuta av sommarvilan, även ute på sjön vid husbehovs- och nöjesfiske må beviljas rätt till fiske mot skäligen ersättning. Sommargästernas trevnad och återkomst till trakten utgör för resp. ortsbefolkning en ekonomisk faktor, som inte får förglömmas.

Ej heller må man glömma, att de avgifter, som inflyta genom fiskekort för en på annat sätt beviljad fiskerätt, regelbundet till väsentlig del böra användas för fiskodlingsändamål. På detta sätt får man både sommargäster amatörfiskare och yrkesfiskare automatiskt med i fiskevårdsarbetet och finner i mången av dem utmärkta hjälpkrafter, då det gäller att skydda vattnen mot obehörigas fiske. Har man en gång själv tillöst sig rätt till fiske och betalat därför och dessutom även är med i fiskodlingsarbetet på angivet sätt, så släpper man ej heller obehöriga in på ens "privata" vatten.

Det kräves sålunda samarbete i olika former på fiskets område, både vid fiskodlingen och vården samt bevakningen av vattnen. Och det är hög tid att effektiva åtgärder vidtagas. Frågan borde dryftas inom de olika distrikten och leda till, att även i vår del av skärgården och kustvattnen ordnade förhållanden fås till stånd — gärna då under samarbete även med Fiskodlingens Vänner, som på sitt program upptagit också fiskekortens införande i vatten där ett intensivt fiske bedrivs.

CURT SEGERSTRÅLE.